

f50
bfestival maribor
borštnikovo theatre
srečanje festivalBILTEN
FBS02
17|10|15

Korak naprej

Ena izmed najpomembnejših bitk, ki še vedno traja, je vprašanje superiornosti moških nad ženskami. Namesto, da bi upoštevali in spoštovali razlike med enim in drugimi, je odnos prerasel v tekmo dokazovanja. Da je ženska danes smatrana kot enakovredna, mora biti v vsakem pogledu boljša od moškega. Pod nadzorom mora imeti svoje javno in zasebno življenje, namesto čustev odločnost in sposobnost prikrivanja svoje ženstvenosti s trdo roko. Verjamem, da kolikor časa bo obstajala naša civilizacija, se bomo spopadali z razprtijami med spoloma. Kako nepredstavljivo je za nas danes, da bi bila ženska zgolj senca moškega, domena ženske pa omejena na gospodinjstvo in skrb za otroke. Kako neverjetno je, da se je ženskam šele v 20. stoletju začela podeljevati pravica do sodelovanja na volitvah in možnost ekonomske neodvisnosti. Navsezadnje ima pomembno besedo pri tem tudi znanost s tezo, da je ženska biološko manj vredna od moškega, saj je njena naloga biti zgolj seksualno privlačna in ji zato podrejeno mesto v družbi tudi pripada.

Kar danes jemljemo kot samoumevno, je plod dolgotrajnih bitk evropskega človeka. Pomembno je, da se naša sla po napredku ne preneha, da se ne prenehamo boriti in še naprej stremimo k boljši družbi. Potrebno je živeti danes, a ne v duhu hedonizma, ampak z mislijo na jutri, kajti danes s seboj prinaša posledice, ki bodo zapisane v našo zgodovino. Nehajmo postavljati ovire ter rajši živimo neodvisno, demokratično, kulturno in športno razvito življenje, ter tako počastimo tiste, ki so nam s svojim glasom in dejanji utirali lepšo pot.

Ana Kovačič

FOTO: DAMJAN ŠVARC

17. 10. 2015 | 19.30 | Stara dvorana | Tekmovalni program + Showcase

Henrik Ibsen

Hedda Gabler

Ibsenova psihološka drama z naslovom *Hedda Gabler* je nastala leta 1980, vendar pa je v sodobnem času enako aktualna. V režiji Mateje Kolečnik lahko spremljamo eno najbolj drznih dram 20. stoletja. Dogajanje je osredotočeno na malomeščansko okolje, v katerem živi sveže poročena Hedda, ki pa je v zakon stopila bolj zaradi odločitve kot želje. Čeprav je dogajalni čas dramskega dogajanja zreduciran na en dan in eno noč, to zadostuje, da se v Heddi prebudi individualna nota njenega obstoja ter zatirana zavedanja o svobodi lastne volje. Goran Ferčec o uprizoritvi pravi:

»Heddina zapuščina je literarni okvir zelo stvarnega in nikoli končanega boja z vestjo in načeli s konca devetnajstega stoletja, ki še naprej trdovratno živijo v glavah enaindvajsetega stoletja.«

V sodobni družbi malce bolj razumljena drama, ki se osredotoča na osamosvojitev ženske od starih, ustaljenih družbenih stalnic ženske v družbi.

Nina Balažek

Drama SNG Maribor

Premiera 6. 2. 2015. Predstava traja
1 uro 15 minut in nima odmora.

REŽISERKA Mateja Kolečnik •
PREVAJALEC Bogomil Fatur •
PRIREJEVALKI BESEDILA Mateja
Kolečnik, Metka Damjan • DRAMATURG
Goran Ferčec • SCENOGRAF
Marko Japelj • KOSTUMOGRAF
Alan Hranitelj • KOREOGRAF
Matija Ferlin • SKLADATELJ Mitja
Vrhovnik Smrekar • OBLIKOVALEC
SVETLOBE Pascal Mérat • LEKTORICA
Metka Damjan • OBLIKOVA
MASKE Mirjana Djordjević

IGRAJO

HEDDA TESMAN Nataša Matjašec
Rošker • JÖRGEN TESMAN Jurij
Drevenšek • GOSPODIČNA JULIANE
TESMAN Maša Žilavec • GOSPA
ELVSTED Mateja Pucko • ASESOR
BRACK Ivo Ban k. g. • EJLERT
LÖVBORG Matjaž Tribušon k. g.

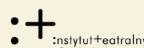

FOTO: JAKUB WITTCHEN

17. 10. 2015 | 21.00 | Tribuna na Velikem odru | Mostovi - Mednarodni program

Adam Mickiewicz

Praznik mrtvih

Praznik mrtvih je poetična drama poljskega pesnika Adama Mickiewicza, priznana kot ena večjih del evropske romantike. George Sand in Georg Brandes, novelistka in literarni kritik, sta delo označila kot izvrstno realizacijo romantične dramske teorije. Drama si je naslov vtisnila na naslovnice po starem slavističnem običaju slavljenja mrtvih oseb. Po

slednjem se nihče med sabo ni razlikoval. Vsi so si bili med seboj enaki. Poljskega romantika je na oder odlično postavil mlad poljski režiser Radosław Rychcik, ki je s svetlobno hitrostjo v samo dveh letih postal svetovno priznan kreator mamljivih gledaliških dogodkov.

Vita Zgoznik

Teatr Nowy im. Tadeusza Łomnickiego w Poznaniu (PL)

Naslov izvirnika *DZIADY*

Premiera 22. 3. 2014. Predstava traja 2 uri 50 minut in nima odmora.

REŽISER Radosław Rychcik • SCENOGRAFKA Anna Maria Karczmarska • AVTORJA GLASBE IN MULTIMEDIJE Michał Lis, Piotr Lis

IGRAJO Mariusz Zaniwski, Gabriela Frycz, Tomasz Nosinski, Marta Szumieł, Grzegorz Gołaszewski, Martyna Zaremba, Maciej Zabielski k. g., Maria Rybarczyk, Michał Kocurek, Mirosław Kropielnicki, Mateusz Ławrynowicz, Bartosz Roch Nowicki k. g., Andrzej Niemyt, Mariusz Puchalski, Oksana Hamerska, Anna Mierzwa, Julia Rybakowska

SODELUJOČI Sibonisiwe Ndlovu Sucharska, Muhsin Nassir Ali, Anthony Juste, Emily Wong, Sylwia Achu, Aster Haile, Maria Magdalena Haile, Luzia Avelino Viegas, Leopold Abai, Mandar Purandare

FOTO: MARCANDREA

17. 10. 2015 | 18.00 | Lutkovno gledališče Maribor | Spremljevalni program + Showcase

Avtorski projekt

In tako dalje in tako naprej

In tako dalje in tako naprej. Fraza, ki nakazuje, da se nekaj nadaljuje v neskončnost. Če seveda imamo dovolj domišljije ... Ali pa je metafora za brezkončno ponavljanje zmeraj istega. Ali pa opisuje trenutek, ko razum

postane tako nemočen, da lahko dahne samo še »in tako dalje in tako naprej«. In prav nekje tukaj, na začetku tistega, česar ni več mogoče doseči z razumom, se začne performans.

Via Negativa Ljubljana, Oblivia Helsinki

Premiera 7. 12. 2014, Stara mestna elektrarna Ljubljana

Performans traja 1 uro 10 minut in nima odmora.

AVTOR KONCEPTA IN REŽISER Bojan Jablanovec • PERFORMERJI Grega Zorc, Rok Kravanja, Anna Krzystek, Anita Wach, Magnus Logi Kristinsson, Timo Fredriksson • PROGRAMER ZVOČNO-VIZUALNEGA VMESNIKA Vasja Proga • MANIPULATOR ZVOČNO-VIZUALNEGA VMESNIKA V REALNEM ČASU IN OBLIKOVALEC ZVOKA Tomaž Grom • ASISTENT MANIPULATORJA ZVOČNO-VIZUALNEGA VMESNIKA V REALNEM ČASU IN OBLIKOVALCA ZVOKA Beno Gec • OBLIKOVALKA SVETLOBE Meri Ekola • TEHNIČNI DIREKTOR Igor Remeta • PRODUCENTKI Marina Andersson-Rahikka, Špela Trošć

Bogastvo narodov - poljsko gledališče

Leto 2015 je poljski parlament razglasil za leto javnega gledališča. Praznovanju se je pridružilo tudi Borštnikovo srečanje, ki želi v letošnjem fokusu publiki in gledališčnikom približati tako poljsko dramatik kot gledališče. Prevod štirih dram v knjigi *Sodobna poljska dramatika* je na uvodnem dnevu in delu fokusa predstavil Goran Injac in jih označil kot odraz poljske družbe, dve izmed njih – *Mavrična tribuna* in *Kovček* pa smo kasneje imeli priložnost tudi videti. Sledila je predstavitev poljskega gledališkega inštituta (ustanovljenega leta 2003), po besedah Agate Adamieckie in Joanne Biernacka je gledališče recesijo prepoznalo kot priložnost za razvoj, njihova politika pa kot temelj kulture, ki ga želijo promovirati in tako je nastal inštitut, ki je zaradi svoje programske monumentalnosti za slovenske razmere nepredstavljiv, hkrati pa predstavlja dober zgled ravnanja z gledališčem – kot je z besedami njenega sina razložila Biernacka, je njihova služba to, da pazijo na gledališče. Velik del inštituta obsega arhiv, ki beleži celoto gledališkega ustvarjanja v državi na enem mestu. Nadalje se inštitut intenzivno ukvarja z izobraževanjem vseh starostnih skupin, s poudarkom na gledališkem opismenjevanju otrok, po nemškem modelu izobražujejo tudi njihove pedagoge. Poljska se zaveda, da brez izobraženega gledalca ni dobrega gledališča, tako kot se naučimo brati črke, se je potrebno učiti brati tudi gledališče. Inštitut v manjši meri deluje kot založba za prelomna teoretska dela o poljskem gledališču, prostor

pa daje tudi eksperimentalnemu gledališču – avtorji lahko v njihovih prostorih predstavo ustvarjajo v poljubnem času. Skrb za gledališče se izraža tudi v distribuciji najboljših 18. predstav sezone iz gledaliških centrov na periferijo, kar povečuje dostopnost gledališča vsem. V pripravi sta še dva pomembna projekta: e-enciklopedija poljskega gledališča in gledališki spletni časopis v angleškem jeziku. Igralci AGRFT so v režiji Nine Rajić Kranjac slikovito bralno uprizorili *Mavrično tribuno*, besedilo, ki je nastalo po družbeno-gledališkem eksperimentu, in sicer je avtor ustanovil fiktivno aktivistično skupino homoseksualnih nogometnih navijačev, ki je za svoj cilj imela, da na EURU 2012 na stadionu pridobi njim namenjene tribune. Gledalci so se na uprizoritev in njeno temo odzvali zelo čustveno, dotaknil se nas je avtorjev humor in duhovita izvedba mladih igralcev. To pa ni bila edina predstava, ki smo ji bili priča. Na video projekcijah smo spremljali eksperimentalno predstavo *Magnificat*, ki je predstavila zbor jeznih

žensk, ki nočejo biti več pod vplivom katoliške vere in patriarhalnega ustroja, bodisi device bodisi kurbe, ampak človeška bitja. Izjemno strukturirana vokalna, fizična in družbenokritična predstava svojo atmosfero brez težave na gledalca prenese tudi prek platna in pokaže zlahten umetniški obraz feministične misli. Druga projekcija je prikazala *Kovček*, ki je v svoji izvedbi tv-gledališče, nekakšen hibrid tv-drame in gledališke predstave, ki kot forma med gledalci uživa visoko gledanost. *Kovček* je del dramatike, ki se ukvarja s še vedno bolečim judovsko-poljskim odnosom, vezanim na holokavst. Za konec naj še omenim, da so letošnji pogovori na poljskem fokusu zelo razvneti, namreč Poljaki gledališče uporabljajo kot glavni prostor rezoniranja, t. i. prostor odprtega konflikta. Tako so se kresala mnenja med pogovori s prevajalkami dram Jano Unuk in Darjo Dominkuš kot tudi po projekcijah predstav.

Nina Zupančič

Refleksija: George Kaplan

Publika je včeraj *in flagranti* ujela svetovno (plazilsko?) elito pravih oblastnikov. Ti nevidno, a dejavno, vladajo množicam na načine, kot jih lahko zasnujejo le najboljši hollywoodski plačanci dialogov. Masovno nadzorovanim bi po taistih načelih želeli zlesti pod kožo tudi anti-fikcijski aktivisti. Nič od tega pa seveda ni nujno res. Smešenje (ne)resnice, idejna ambivalenca do Aristotelovega zakona nujnosti in verjetnosti ter vnaprej posneti epilog »o nastajanju predstave« na rahlo priprejo sicer široko odprta vrata sporočajske večplastnosti. Pod strogim imperativom zaupljivosti moramo zmanipulirani zapopasti mantra, ki svari pred zaupanjem. Istočasno pa vsak intuitivno že verjame. Če ne človeku, če ne zgodbi, pa zagotovo ustrahovanju. Impulz strahu poganja svet. George Kaplan je naša masovna pretnja. Za onega tam, povsem možno tudi za iluminata ali za vernika v zarote, si George, ti. Pa čeprav popolnoma običajen: s službo, z ženo, otroki in s finančnimi težavami. Lahko si običajen tudi brez službe, žene, otrok, a s finančnimi težavami. Pogoj je verjetnost, da bivaš, in da se nekdo zaradi fiktivnega tebe odpove svoji neustrašnosti. Kar je prikazano kot ozadje, nam je dano v ospredje. V zakulisju očitnega pa sedijo še mnogi. Komu in kaj miška iz kota zares prišepetava? Saj nič od tega ni res, kajne? Ali pač vse? Česa nas je bolj strah? Če je George strah in ne orožje, je najgloblji trepet biti George samemu sebi.

Danijela Sekej

Refleksija: E. T. I. D. A.

Etuda je postala predstava in priča smo bili nečemu, izvrstnemu. Bilo je preprosto, ampak ne preveč prosto, temveč prosto, ali bolje: osvobodeno. Animator in igralec Lovro Finžgar nas najprej z odra lepo pozdravi. Ljudi vabi bliže »ker so lutke res mejhne«, postopa in čaka, da lahko začne. Začne s počasnim in mističnim oživljanjem svetlomodrega kosa blaga v velikosti rjuhe. Iz nje naredi majhno svetlomodro bitje. Zdi se kot, da Lovro vse počne posvečeno. Ampak nosoroga, ki se ga vse živali bojijo nevzdržno srbi za desnim ušesom. Severni medved je poliglot in se oglašja z »mee, mee«, »hov, hov« in »kra, kra«. Nosoroga končno popraska zajčica, ki pride kot iz nebes. Tako nekako potujemo iz situacije v situacijo, ki so bolj ali manj povezane. Animator in igralec se je očitno predal svoji ljubezni do lutk in gledališča, zakaj se temu ne bi predal tudi gledalec. Nekajkrat sta hkrati aktivni dve različni lutki, dveh različnih tehnik animiranja, ampak to ne zmoti. Vse je tako preprosto in vendar tako bistveno. Gledalec se lahko prepusti tudi bolj neprijetnim občutkom, bruhne v smeh, se čudi ali preprosto uživa in vse to je možno, ker se zdi, (morda je res), da se Lovru lahko zaupa. Na nek način je možno reči, da je bilo očiščeno vsega nepotrebne. Morda zato ker je vaja, ker nepotrebne stvari šele pridejo, ko bo »šlo za res«. Morda zato, ker v gledališče ne hodimo po nauke in sporočila, ampak predvsem po doživetje, z željo, da tam srečamo še koga, ki ima rad gledališče, na primer kakšnega »Lovrota«, da tam vidimo avtorski projekt E. T. I. D. A.

Jure Mavrič

Zapis iz dnevnika: Gledališče je participacija!

Sedim v kavarni, razmočene nogavice me prisilijo, da naročim vroč čaj. Prelistam letošnji Almanah FBS in moja pozornost se ustavi na besedni zvezi participatorna predstava. Preiščem vse ploščice svojega spomina in ga ne nazadnje le najdem. Augusto Boal! Ustanovitelj participatornega gledališča zatiranih. To je to, kar ljudje tako potrebujemo, participacijo, kajne? Družba je še zmeraj v veliki meri osnovana na razmerju moči med nami in drugimi. Le-ta ustvarjamo sami, s svojim delovanjem. O njih soodločamo s svojo politično participacijo ali na drugi strani ignoranco, sooblikujemo jih s tem, ko dopuščamo vzpostavljane moči nad nami ali pa se takšnim represijam upremo. Participatorna predstava ali gledališče nedvomno spodbujata demokratične in kooperativne interakcije med gledalci, ali bolje rečeno tudi ustvarjalci celotnega spektakla. Performans, akcijska umetnost, prikazuje podobe iz naših življenj hkrati pa je tudi prikaz naše realnosti in struktur znotraj nje. Gledališče stoji na plodnih tleh etike in politike, zgodovine in filozofije, iz katere srka življenjsko moč za svoj obstoj. Participatorna predstava torej vzpodbudi gledalca, ki na tem mestu postane igralec, soustvarjalec, prestopi mejo gledalčevega udobja iz gledaliških sedežev in ga vključi v ustvarjalno polje, nagovori ga v kolektivno prikrejevanje zgodbe. Gledališče na tak način združuje, odpira kreativne kotičke v nas samih, omogoča nam izraznost, prisotnost. Daje nam priložnost da participiramo in smo! Meni je ideja všeč, pa vam?

Tamara Zaner

Kdo smo

Alja Predan, umetniška direktorica
Amelia Kraigher, selektorica
Danilo Rošker, direktor SNG Maribor

Daša Šprinčnik, izvršna producentka
Špela Lešnik, producentka mednarodnega programa
Ksenija Repina Kramberger, urednica publikacij in spletnih strani, voditeljica pogovorov o knjižnih novitetah
Mojca Planšak, Gordana Lacić, Branka Nikl Klampfer, Jasmina Godec, Mojca Kolar, Kristina Koter, produkcija

Nevenka Pašek, organizatorica prodaje in oglaševanja
Darko Štandekar, tehnični vodja
Beno Cizl, oblikovalec
Boštjan Lah in Matej Kristovič, fotografa
Saša Huzjak, spletni skrbnik
Franci Rajh, arhivar

Simona Hamer in Nejc Valenti, voditelja pogovorov o predstavah

Strokovna žirija
Zala Dobovšek, Krištof Jacek Kozak, Nina Mitrovič, Katja Perat, Mikko Roiho
Žirija za Borštnikov prstan
Janez Hočevar, Vinko Möderndorfer, Mojca Jan Zoran Metod Pevac, Alja Predan
Strokovna skupina
Aleš Novak, Tatjana Ažman, Gregor Butala, Mojca Jan Zoran, Blaž Lukan

Maribor, oktober 2015

Bilten FBS
ISSN 2385-8818
Odgovorna urednica Ksenija Repina Kramberger
Urednica Manja Gatalo